

Bomen nieuws

**Herfst
2010**

Kwartaalblad van de Bomenstichting

GB BoomBeheer

- Snel en eenvoudig invoeren van boomgegevens
- Veldinventarisatie en VTA controle, ook via GIS en met GPS
- Flexibele en complete rapportagefuncties.
- Flexibele gegevensmenu inrichting.
- Krachtige grafische koppelingen.
- Automatische werkplanning aanmaak volgens CROW richtlijn
- Module Boomwaardering voor onderbouwing van "Groene kaart" kapvergunning beleid.

GB Kapvergunning

- Automatisering behandeling kapaanvragen.
- Objectieve bepaling van boomwaarde en mate van overlast.
- Belangenafweging tussen behoud en verwijdering van de houtopstand.
- Aangepast aan nieuwste inzichten inzake kapvergunningen.
- Statusbewaking van procedures.
- Correspondentie via standaardbrieven
- Controle van herplantplicht.

 Groenestijn Beheerssoftware
automatisering voor beheer
van de openbare ruimte
tel: (0317) 41 76 47 www.gbor.nl

Mr B.M. Visser & Partners

Juridische Raadgevers
Natuur, Bos en Landschap

Ravenhorsterweg 61, 7103 AR Winterswijk
telefoon: 0543-51 85 17 / fax: 53 46 93
e-mail: bmvisser@freeler.nl

Voor meer kennis van bomen

NIEUWS: nieuwe richtlijnen Boomtaxatie 2010

Cursusagenda Najaar 2010

KIJK OP: www.nocb.nl

CURSUS:

Nieuwe richtlijnen NVTB 2010

DATA:

■ Boombeheer A tot Z - allround kennis boombeheer	(6 dagen)	start 12 okt.
■ Boomveiligheid (VTA)		
■ VTA-1 boomveiligheid + zorgplichten		5 okt.
■ VTA-2 VTA-systematiek en onderzoek		6 okt.
■ VTA-praktijkdag		9 nov.
■ VTA-examentraining		10 nov.
■ Boomtaxatie richtlijnen NVTB 2010	■ Boomtaxatie theorie en praktijk (2 dagen)	16 + 17 nov.
	■ Boomtaxatie: update	18 nov.
■ Boombelid - ontwikkeling, deregulering, Wabo	(2 dagen)	23 + 24 nov.
■ Conditie- kwaliteitsbeoordeling systematische kwaliteitsbeoordeling (o.a. BER / BEA etc.)	(2 dagen)	7 + 8 dec.

LOCATIE: ARNHEM

Cursus "aan huis"
vanaf 4 deelnemers

Vakcursussen voor professionals

Postbus 168, 6930 AD Westervoort
Telefoon 0313 - 630 688
Fax 0313 - 633 618

Voor cursusinfo en inschrijving: www.nocb.nl

N.O.C.B.
Boomtechnisch Adviesburo
beëdigd taxateur van bomen

KIJK OP: www.nocb.nl

In dit nummer...

Dubbelzinnig

In juli werd ik getroffen door een berichtje op de gemeentepagina in de Goudse Post. Daarin werd glorieus gemeld dat het centrumgebied van Gouda opgewaardeerd gaat worden. Met name het aanpalende stationsgebied zal een metamorfose ondergaan als het aan stedenbouwkundige Peter Trimp ligt. Om het extra kracht bij te zetten kopt het artikel met wat indrukwekkende cijfers: 18.000 m² winkels en 50 woningen erbij en een parkeergarage. Prima, zo op het eerste gezicht. Maar, bedacht ik mij al verder lezend, daar staan toch ook die twee kolossale platanen van ruim een eeuw oud, de twee dikste bomen van de stad? Nog even was ik gerustgesteld: "Het is belangrijk dat er een groene entree naar de binnenstad ontstaat," stelt Trimp. En toen kwam de 'verlossende' zin, waar ik min of meer al op rekende: "Geprobeerd wordt om zoveel mogelijk bomen te behouden en de twee monumentale bomen, die al eens eerder zijn herplant, wederom een andere plek te geven."

In al zijn creativiteit was Trimp niet verder gekomen dan te bedenken dat Gouda vooral een groene entree moet krijgen en dat wat al jaren meewerkt aan die groene entree, maar moet worden weggehaald. Alsof je een paaltje met een verkeersbord verzet. Het gaat Trimp helemaal niet om het groen; het gaat om die 18.000 m² winkels en 50 woningen. Kassa!

In 1977 moesten de twee platanen al op zeventigjarige leeftijd een verhuizing ondergaan, omdat ze de nieuwbouw van een verzekeringkantoor in de weg stonden. Dik dertig jaar later, na een prachtige groeiperiode, staan ze de groene entree in weg. Hoe dubbelzinnig kun je zijn.

Ondubbelzinnig is de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht): althans dat mag je verwachten van een wet. Na jaren van voorbereiding en steeds weer uitstel van het inwerkingtreden, wordt deze op 1 oktober van kracht. De Wabo regelt in al haar facetten de omgevingsvergunningen, ook boombehoud. Het wordt een krachttoer voor de ambtenaren en het publiek zal voor verrassingen komen te staan. We bekijken het geheel daarom met argusogen. In dit nummer gaan we er op in voor wat betreft boomzaken. De eerste mazen zijn al in beeld.

Frank Moens

De Wabo in de startblokken

De nieuwe omgevingsvergunning, de Wabo, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, gaat op 1 oktober in werking. De Wabo verandert niets aan de inhoud van de plaatselijke kapregels en het bomenbeleid. Maar er zijn wel verschillen. De Bomenstichting anticipeerde op de lancering van de Wabo met een Modelbomenverordening versie 2010.

Edwin Koot geeft een toelichting op de veranderingen en wat dit voor de bomenverordening in gaat houden.

4

Wat een boom heeft meegemaakt zie je terug in het hout

Werkzaam zijn als boomverzorger en tegelijkertijd actief als houtbewerker. Het lijken tegenstrijdigheden en niet verenigbaar in één persoon. Toch lukt het Frans van Vugt uitstekend. Roelie de Weerd ging een kijkje bij hem nemen en kwam met een boeiend verhaal terug.

6

Beleid

Redacteur Erik Platje geeft zijn visie op de resultaten van de Bomenstichting-enquête over het gemeentelijk bomenbeleid. Hij concludeert dat het voor de gemeenten geen eenvoudige opgave is het beleid te volgen door zelf geen maat te houden in de hoeveelheid opgelegde verplichtingen.

12

En verder in dit nummer:

Bomen - hoe doen ze het?	8	Column: Indrukwekkend	15
Inpakken en afbouwen	8	Contactpersonen: de ogen en	
Boeken en zo	11	oren van de Bomenstichting	16
"Een straat zonder bomen	11	Kort nieuws	20
vind ik niks"	14	Frank Naber: Goedemorgen	
Congres <i>Bouwstenen</i>	14	allemaal!	23
<i>Gemeentelijk Groenbeleid</i>	14	Agenda, Colofon	23
Vervolg succesvolle workshop	15	Monumentale boomtopper	24

omslag: detail van de stam van de eik op de Fleringer es (zie achterpag.) foto: Frank Moens

De Wabo in de startblokken

Nieuwe omgevingsvergunning ook op bomen van toepassing

Edwin Koot

Per 1 oktober wordt de nieuwe Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) van kracht. Dat houdt in dat er het nodige gaat veranderen rond de regels voor het kappen van bomen. Voor het mogen vellen van een boom is voortaan een omgevingsvergunning nodig. De aloude kapvergunning verdwijnt daarmee in de prullenbak. Maar er is meer aan de hand dan alleen een naamsverandering. In dit artikel komen de belangrijkste zaken voor bomen aan bod.

De Wabo gaat alleen over procedures, niet over de inhoud. Dit betekent dat er beleidsmatig niets verandert aan de plaatselijke kapregels. Voor het vellen van iedere boom waarvoorheen een kapvergunning voor aangevraagd moest worden, is nu een omgevingsvergunning nodig. Ook verandert er niets in de situaties dat het niet nodig was om een kapvergunning aan te vragen. De criteria die de gemeente vóór 1 oktober hanteerde voor het beoordelen van kapaanvragen, blijven ook na die datum van kracht.

Wat wel verandert, is dat de gemeente binnen 8 weken moet besluiten op een aanvraag, met een eenmalige uitselmogelijkheid van 6 weken. Houdt een gemeente zich niet aan deze periode, dan wordt de vergunning automatisch verleend. Nieuw is ook dat degene die een vergunning heeft gekregen altijd standaard 6 weken moet wachten alvorens hij of zij de boom mag kappen. Dit in verband met eventuele bezwaarprocedures. Dat was in een aantal gemeenten al zo geregeld, maar het geldt nu dus in heel Nederland. 'Even' een boom kappen is er niet meer bij.

Afgewogen besluit over hele project

De Wabo vereist digitale vaardigheden van iemand die een omgevingsvergunning wil hebben, want alle aanvragen kunnen uitsluitend digitaal worden ingediend. Hiervoor is een gedetailleerd aanvraagformulier via het digitale gemeenteloket beschikbaar.

Verder verandert er voor een zelfstandige kapaanvraag niets. Anders is het indien er ter plaatse ook gebouwd moet worden. Dan moeten de kap- en bouwaanvraag op elkaar afgestemd worden en moet men een afgewogen besluit nemen over het gehele project. Dit is een belangrijke wijziging ten opzichte van de oude situatie.

De aanvrager is echter niet verplicht om tegelijkertijd voor beide activiteiten, kap en bouw, een vergunning aan te vragen. Het kan ook onafhankelijk van elkaar gebeuren. De aanvrager is wel verplicht om activiteiten die met elkaar in verband staan, vooraf te melden. 'Vergeet' de aanvrager te melden dat voor de bouw ook een boom gekapt moet worden, dan leidt dit tot wijziging of mogelijk zelfs intrek-

king van de omgevingsvergunning. Ook zijn de boetes voor illegale kap sterk verhoogd, wat een preventieve werking kan hebben.

Vergunningvrij bouwen

Voor sommige bouwactiviteiten is niet langer een vergunning nodig. Het achtererf mag zelfs tot de helft 'vergunningvrij' bebouwd worden. Het bijgebouw hoeft ook niet langer aan het hoofdgebouw vast te zitten.

'Vergunningvrij' bouwen is overigens een verwarrende benaming. Het betekent alleen dat voor de bouwactiviteit geen omgevingsvergunning nodig is. Maar als de bouw duidelijk invloed kan hebben op andere aspecten, zoals bijvoorbeeld op een boom die bij de burens staat, dan is er wel een vergunning nodig. In dit voorbeeld is dan een omgevingsvergunning nodig, hetzij voor het vellen van de boom, of omdat hij anderszins ernstig beschadigd zal raken. Een probleem is echter dat de burens zich dit meestal niet zullen realiseren, totdat er daadwerkelijk gebouwd gaat worden. Of pas na maanden als de boom opeens dood gaat of omvalt, ra ra hoe komt dat? Daarom roept de Bomenstichting gemeenten op burgers hier goed over voor te lichten.

Model Bomenverordening aangepast op Wabo

De plaatselijke kap- of bomenverordening moet afgestemd worden op de nieuwe wet. Er mogen bijvoorbeeld geen

artikelen in staan over procedures, omdat de wet hierin al voorziet. Sommige gemeenten grijpen de gelegenheid aan om het plaatselijke kapverbod te vereenvoudigen. Dat wil zeggen dat niet langer voor iedere boom een velvergunning nodig is. Daar is iets voor te zeggen: bijvoorbeeld voor bomen in kleine achtertuinen, tenzij dit monumentale bomen zijn. Maar de beperkte bescherming mag natuurlijk niet ten koste gaan van de kwaliteit van onze groene leefomgeving. Het kapverbod beperken tot een korte lijst met waardevolle bomen volstaat niet. Daarmee worden teveel bomen vogelvrij.

Veel gemeenten maken – soms al jaren – gebruik van de Model Bomenverordening van de Bomenstichting en Stadswerk. Dit model is in juni 2010 aangepast aan de eisen van de Wabo. Het model gaat vergezeld van een handleiding voor gemeenten. Hiermee kan het plaatselijke kapverbod op correcte wijze worden aangepast. De handleiding geeft ook richtlijnen voor het zorgvuldig vereenvoudigen van het kapverbod.

Wabo(om)

Het laatste woord is nog niet over de omgevingsvergunning gezegd. Hoe het voor bomen uitpakt zal de tijd leren. We volgen de ontwikkelingen met argusogen. De grootste winst valt naar ons oordeel te behalen doordat er meer afstemming tussen bouwen en bomen mogelijk is.

foto: D. van Assendelft

Model Bomenverordening 2010

De Model Bomenverordening 2010 kent twee varianten, die beiden het kapverbod vereenvoudigen. Het Model 'Algemeen' regelt het kapverbod voor particuliere bomen. Bomen dunner dan 20 centimeter en bomen op percelen tot 120 m² zijn vergunningvrij, tenzij aangewezen als monumentale boom of bomen. Het Model 'Groene Kaart' regelt het kapverbod voor aangewezen houtopstanden. De Groene Kaart is een samenhangend geheel van boomzones, boomstructuren en solitaire bomen en boomgroepen.

De bijbehorende 'Handreiking bomenbeleid en kapverbod' geeft richtlijnen voor een verantwoorde vereenvoudiging van de kapregels. Daarnaast gaat de handreiking dieper in op de samenhang tussen het kapverbod en het bomenbeleid van de gemeente.

Bestellen

De Model Bomenverordening 2010 is als digitaal PDF-bestand te bestellen bij de Bomenstichting à € 10,-. Bestellen kan via 'winkel' op www.bomenstichting.nl.

Wat is de Wabo?

De Wabo is een soort parapluwet, die 26 verschillende vergunningen rond bouwen, slopen, natuur en milieu samenvoegt. De overheid wil hiermee de dienstverlening voor de burgers en het bedrijfsleven verbeteren. We hoeven voor een bouwproject niet langer afzonderlijke vergunningen aan te vragen. We kunnen nu terecht bij één loket, waar we één (geïntegreerde) vergunning aanvragen. Met één aanvraagprocedure, één vergunningverlener en één verantwoordelijke instantie voor de handhaving worden veel kosten en tijd bespaard. Ook kunnen tegenstrijdige voorschriften worden voorkomen.

Het voordeel is dat de bomen direct in beeld zijn bij plannen rond bouw en aanleg. De praktijk dat eerst een bouwvergunning verleend wordt en daarna pas blijkt dat er ook nog een boom staat, behoort nu tot het verleden. Voor belanghebbenden is het direct duidelijk wat er allemaal gaat gebeuren op die plek. Dat maakt ook de mogelijkheden tot inspraak een stuk overzichtelijker.

'Wat een boom heeft meegemaakt

foto: Roelie de Weerd

Roelie de Weerd

Als ik aan kom lopen is hij bij het toegangshek van de boerderij bezig met de afwerking van een reiger. Die reiger moet dienst doen als hekpaal. In een reflex leg ik mijn hand op de reiger en volg de rondingen van de sculptuur en voel het hout.

"Dat is precies de bedoeling", zegt Frans later als we een plekje hebben gevonden op een bankje in de zon. "Betasten en voelen. Zelf voel ik heel veel bij het hout. Het hout stuurt mij in wat ik er van maak. Soms stuurt het heel erg. Ik wil dan bijvoorbeeld een vogel maken maar dan wordt het wat anders."

De reiger bij het toegangshek is van een iep.

"Ik ben helemaal niet enthousiast over iepenhout. Het heeft weinig tekening. Maar het hout is wel duurzaam en hard, daarmee heel geschikt als hekpaal. Dus moet die reiger zelf het verhaal vertellen. De schoonheid zit bij realistisch werk meer in de vorm dan in het hout. Maar als ik een tafel maak doe ik dat het liefst van hout waar een schimmel in gezeten heeft. Dat hout heeft een mooie tekening. Of van een knoestig stuk hout, dat heel grillig gevormd is of met wortelaanzetten. Dan is de vorm simpel en gaat het hout zijn verhaal vertellen. Als je van dichtbij kijkt zie je er van alles in. En dat is bij een tafel te gek, omdat je aan een tafel zit en dan kun je lekker kijken."

Leven in dood hout

"Mooie bomen hebben meestal geen mooi hout. Het hout dat ik gebruik is van stadsbomen. Niet de bomen uit een bos. Die bomen hebben een gematigd leven gehad en kabbelen maar door. Dat hout is oersaai. Terwijl stadsbomen vaak optaters hebben gehad. Dus wat die bomen aan verdrukking in hun leven hebben meegemaakt zie je terug in het hout. Dat is zo mooi om te zien en te ervaren. Daar geniet ik van. En als je dat mooi glad afwerkt en in de olie zet dan komen al die tekenen van verdrukking mooi naar voren.

In het hout dat ik gebruik zit heel veel leven. Leven na de dood, dat is de essentie. Het is belangrijk dat het hout, net als de boom die het ooit was, wat met je doet. Mijn objecten worden verschillend beleefd. Je hebt mensen die oppervlakkig om zich heen kijken en het van een afstand bekijken en zeggen: "Dat is een mooie tafel". Er zijn er ook die dichterbij komen en gaan voelen: "Dat voelt lekker", hoor je dan. En dan heb je mensen die voelen en kijken: "Hé, daar zit wat in het hout. Wat is dat?" vragen ze dan. Dat vind ik mooi. En omdat ik in het bomenvak zit, weet ik hoe dat komt en waarom het in het hout zit en kan ik dat uitlegen."

Voor Marjan van Elsland (oud-directeur Bomenstichting, red.) heeft Frans, als afscheidscadeau, een stoel van een paardenkastanje gemaakt. "Die boom was helemaal niet zo bij-

Foto's bij dit artikel zijn van Frans van Vugt, tenzij anders is vermeld.

'Tarzan boomverzorging' heet het bedrijf van Frans van Vugt-Schmitz in Amstelveen. Die naam past wel bij hem. Als je in gedachten het touw en de klimgordel inruilt voor een liaan heeft hij wel iets van Tarzan met zijn lange haren.

Frans (34 jaar) is boomverzorger, maar moet een boom toch gekapt worden dan krijgt het hout bij hem een tweede leven. Frans van Vugt doet aan boomstamkunst. Hij maakt houtsculpturen en meubels en daarover willen we met hem praten.

zie je terug in het hout'

zonder, maar omdat er een zadelzwam in zat was het hout enorm mooi getekend. De zwam had het hout helemaal dooraderd met witte schimmeldraden en zwarte lijnen. Marjan is een bewonderaar van mijn werk en zij heeft meer stukken van mij in haar bezit", voegt hij er aan toe. Frans voelt zich erg verwant met de Bomenstichting. Dat kwam ook door Marjan. Maar los daarvan is hij al jaren actief binnen de Bomenstichting en heeft hij zich ook ingezet voor het behoud van de Anne Frankboom.

Boomverzorging

En zo komt het gesprek toch nog even op de boomverzorging, want dat is zijn dagelijks werk. Het was geen bewuste keus. Hij wilde gewoon wat leuks gaan doen.

Hij heeft bos- en natuurbeheer gestudeerd met als keuzevak boomverzorging. Daar is de basis voor boomverzorging gelegd. Hij was toen 21 jaar en had nog geen zin om te werken. Hij heeft er land-, water- en milieubeheer achteraan gedaan en vervolgens International Land and Water Management, waar hij opgeleid werd voor ontwikkelingswerker in de derde wereld. Zijn specialisatie was drinkwater en sanitatie. Zijn stage liep hij bij Artsen Zonder Grenzen in Cambodja.

"Dat werk was leerzaam en interessant. Maar ik had geen behoefte om de rest van mijn leven in de tropen te wonen. Ik ben gek op Nederland en zijn polderlandschap."

Hij wilde iets voor zichzelf gaan doen. Niet te ingewikkeld, heel overzichtelijk, iets leuks, gewoon lekker buiten. Toen heeft hij de boomverzorging weer opgepakt en is in 2003 begonnen met een klimset, een kettingzaag en een bakfiets. Nu bestaat het 'Tarzan team' uit vier mensen, met twee auto's en stapels kettingzagen en klimsets.

"We hebben een bepaalde visie in ons werk. Voor ons staat de boom soms een stapje hoger dan de boomeigenaar. Als de eigenaar een maatregel wil waar de boom niets mee opschiet en de eigenaar uiteindelijk ook niet, is dat voor sommige klanten wel eens lastig te verkroppen.

Kandelaberen van bomen doen wij in principe niet of er moet een heel goede reden voor zijn. Je mag best iemand zijn nagels knippen, maar je gaat niet zijn been amputeren als er geen medische noodzaak is."

Boomstamkunst

Het is tijd voor een rondje langs zijn sculpturen. Ze staan verspreid in en rond het huis.

Frans wijst naar de draak op het dak van de boerderij. "Die draak zorgt dat de verkeerde dingen, verkeerde energie en mensen met verkeerde bedoelingen niet het erf op durven

komen. Het goede durft er wel langs en zo beschermt hij de boerderij tegen kwaad."

De draak is een voorbeeld van een stuk waar niet het hout maar de sculptuur moet verwonderen. Hij is van populierenhout gemaakt en wordt zo af en toe in het zwartsel gezet.

"Een draak moet er wel donker en eng uit zien. De ogen zijn van lindehout want lindehout is wit. Die ogen kan ik er uithalen, zodat die mooi wit blijven als ik het zwart bijwerk."

Binnen bewonder ik één van zijn tafels. "In het verleden is deze boom gekandelaberd. Daar heeft hij een enorme optater van gehad. Hier zie je dat hij wat overgroeiingsweefsel gemaakt heeft. Die tekening van zwarte lijntjes, die over de hele tafel loopt zijn de muurtjes die de verschillende schimmels hebben gemaakt om elkaar buiten hun territorium te houden", legt Frans uit.

"Ontzettend mooi. En dan te bedenken dat het een heel gewone oude vieze populier is. Maar zie je wat de natuur ermee gedaan heeft?"

Verspreid op het erf en in de boerderijwinkel staan paddenstoelen in verschillende maten. "Misschien komt deze vorm onbewust ook wel in mij naar voren omdat veel bomen uiteindelijk sneuvelen door schimmels die het hout verteren.

We eindigen bij een bijna voltooid altaar. "Dit is op bestelling. De klanten willen daar beeldjes op zetten in de slaapkamer.

Ik heb samen met hen het stuk hout uitgezocht. Voor mij is dat makkelijk. Als ik een stam heb waarvan ik de boomgeschiedenis ken, kan ik vooraf meestal een aardige inschatting maken van de tekening en kleur in het hout. Aan een houtsculptuurklant is dat soms moeilijk uit te leggen. Die moeten dan het vertrouwen in mij hebben dat er iets goeds uit komt. En hier komt iets heel moois uit. Zie je hoe prachtig die schimmel het hout heeft aangetast? Eigenlijk is het niet meer dan een heel mooi afgewerkt stuk boom", relativeert hij zijn kunstwerk. "Maar als je dit in je huis zet dan heb je opeens heel veel leven in je huis."

Meer foto's van de boomstamkunst van Frans zijn te zien op zijn website www.tarzanboomverzorging.nl. Daar vindt u ook informatie over zijn boomverzorgingsbedrijf,

zoals boomverzorging, boomonderhoud, conditieverbetering van de boom, ondergrondse groeiplaatsverbetering en boomonderzoek en -advies.

Bomen – hoe doen ze het?

Deel 3 en slot: inpakken en afbouwen

San van der Molen

Bomen zijn meesters in het vooruitdenken. Dat mag je natuurlijk zo niet zeggen, er wordt niet gedacht door bomen, maar toch... Als ik aan het eind van de middag op straat en in de supermarkt mag meegenieten van allerlei telefonisch overleg over wat er in huis is en wat er nog even bij moet komen, dan lijkt het me weleens dat wij mensen nog iets kunnen leren van bomen.

In juli zijn de meeste bomen al bezig hun bloemknoppen voor het volgende voorjaar aan te leggen. Daarmee hebben ze ook nog de tijd om deze uiterst tere structuurtjes goed in te pakken.

Nakomelingen krijgen een goed startpakket mee en/of ze worden letterlijk een eind op weg geholpen naar een kansrijke eigen plek. Bomen zijn al in de zomer bezig met afvullen en inpakken, afbouwen is het trefwoord van de herfst.

Reserves aanleggen

Aan het eind van het groeiseizoen produceren bomen meer koolwaterstoffen (vooral suikers) dan ze gebruiken. Ze slaan die stoffen op verschillende manieren op, meestal als zetmeel, maar er zijn ook reserves in de vorm van vetten en oliën. Deze laatste worden in grote hoeveelheden opgeslagen in de zaden van bepaalde boomsoorten (beuk, eik, olijf, walnoot, hazelaar).

De reserves worden overal in de boom opgeslagen, niet alleen in de wortels, zoals vaak gedacht wordt. Hout- en bastweefsel bestaan voor een deel uit parenchymcellen, levende cellen die op bepaalde tijden voor opslag van reservestoffen dienen. Deze parenchymcellen staan via

hout- en baststralen voortdurend in verbinding met het transporterende bastweefsel.

Het is wel zo dat een boom in de wortels méér reserves opslaat dan in de bovengrondse delen. Deze reserves zijn in de eerste plaats voor de wortels zelf. Wortelgroei begint voordat het blad uitloopt en loopt door tot na de bladval. In deze bladerloze periodes, in het vroege voorjaar en de late herfst, is het wortelstelsel dan ook op zijn eigen reserves aangewezen. Ook in de periode dat de boom vol in blad staat worden reserves van de wortels nog aangesproken: gedurende het groeiseizoen worden steeds opnieuw fijne wortels gevormd. Als dat niet zou gebeuren zou de wateropname stagneren.

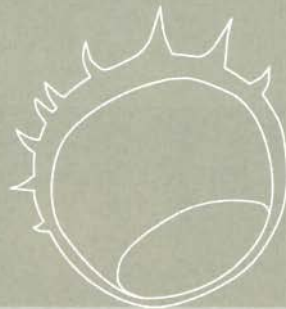
Inpakken

Uit de minuscule stukjes deelweefsel in de okselknoppen van bladeren ontwikkelen zich in de zomer de knoppen die het volgende jaar de nieuwe scheuten gaan leveren.

Bloemknoppen ontstaan soms aan de zijkant van zogenaamde langloten, maar vaak aan speciale gedrongen takjes: de kortloten. Ook kan de eind- of topknop aan een tak een bloemknop zijn. Welk model gevolgd wordt ligt genetisch vast, de ontstane vertakkingpatronen zijn dan ook specifiek voor de soort. In alle gevallen zijn de aangelegde weefsels kwetsbaar. Bovendien is dat zachte weefsel, met een hoog eiwitgehalte, een delicatessen voor allerlei insecten en vogels. Zonder een goede verpakking zou er weinig terecht komen van de groei en bloei in het volgende jaar.

Knopschubben omhullen de knoppen en vormen een wezenlijke winterbescherming. Het zijn compacte en stevige kleine bladeren die dakpansgewijs over elkaar heen liggen (fruitbo-

Links: vruchten van de kardinaalsmuts. De oranje zaden zitten verpakt in een felgekleurd omhulsel en zijn daardoor goed te vinden voor vogels.

foto's bij dit artikel zijn van de auteur

In winterrust gaan

Als de daglengte in de herfst flink gaat afnemen triggert dit het loslaten van de bladeren.

De actieve bladeren voorkomen in de zomer door de productie van auxine dat de eindknop van hun tak gaat uitlopen. Als gedurende de zomer de bladeren bijvoorbeeld door een hevige insectenaanval worden weggevreten kan de eindknop uit de relatieve rust komen en alsnog een scheut vormen.

In de herfst gaat de eindknop echter over naar de winterrust. In deze toestand speelt auxine als groeiremmer geen rol meer. Een ander proces, eveneens getriggerd door de afnemende daglengte, zorgt voor de winterrust. Het hormoon abscisinezuur wordt in de bladeren gevormd en getransporteerd naar de knoppen. De knop gaat dankzij het toenemende gehalte van het hormoon abscisinezuur 'op slot' en er is een lange koude periode nodig voordat dit slot weer verbroken kan worden.

men, beuk, eik). Vaak bestaan knopschubben uit enkele sterke knopomhulsels (es, walnoot, magnolia). De knoppen kunnen ook nog omhuld zijn met een kleverige hars (paardenkastanje, populier) als een extra beveiliging tegen vraat.

De vleugeloot vormt een uitzondering op het bovenstaande: de knoppen blijven hier onverpakt. En een speciale vermelding verdient de plataan, die de okselknoppen van de bladeren verstopt in de holle steel van het blad zelf. Dit biedt geen bescherming in de winter, maar gedurende de zomer zijn deze knoppen geheel uit het zicht weggewerkt. Als het blad in de herfst is afgevallen blijft de knop niet onbeschermd achter; er is ook nog een knopschub.

Zaden

De herfst is natuurlijk ook het seizoen dat bomen opvallende vruchten maken, hoewel soorten als populier, wilg en berk al veel eerder in het seizoen hebben geïnvesteerd in het maken van massa's lichte zaden. Alle soorten die grotere vruchten maken doen daar langer over. Eiken, kastanjes, noten, hazelaars, appels etc. hebben de hele zomer nodig gehad om de potentiële nakomeling voldoende reservevoedsel mee te kunnen geven.

Zaden bestaan uit een embryo - de nieuwe boom in aanleg -, ook wel de kiem genoemd, een hoeveelheid reservevoedsel en een beschermende zaadhuid. De vrucht,

In de holle bladsteel ontwikkelt de plataan de nieuwe knop.

De magnolia beschermt het blad in harige knopschubben.

Linksboven met de klok mee: walnoot, jong beukenootje, gevleugelde honingboomzaden, tamme kastanje. Verspreiding van zaden van de soorten, gaat op allerlei - soms zeer ingenieuze - manieren. Voor soorten met grote zaden is het ook een kwestie van een bondgenootschap met dieren. Denk aan eekhoorns of gaaien die wintervoorraden aanleggen en ze niet allemaal opeten.

waar het zaad in zit, is soms niet zo makkelijk terug te vinden. Niemand zal moeite hebben de vrucht en het zaad van een appel te onderscheiden, en een walnoot gaat ook nog wel. Maar hoe zit het bij de es, of de esdoorn? In deze gevallen groeit de droge vruchtwand uit tot een vrij grote vleugel aan het vruchtje. Door die vleugel gaat een vallend vruchtje dwarrelen, de wind heeft er meer grip op, waardoor de nakomelingen over een grotere afstand verspreid worden. De linde doet hetzelfde trucje met een schutblad waar een aantal vruchtjes met zaden aan hangen. Dat bomen over het algemeen gespecialiseerd zijn in verspreiding met hulp van de wind hoeft niet te verbazen: de hoogte waarop bloemen en vruchten ontstaan maakt dit kansrijk. Toch zijn er ook bomen die hun vruchten via het water verspreiden: de kokospalm groeit aan zee en heeft vruchten die letterlijk tegen een stootje kunnen. Door de dikke laag losse vezels hebben ze drijfvermogen. Ze kunnen lange tijd onderweg zijn en aanspoelen op een nieuw strand.

Afbouwen

En dan het afbouwen van de activiteiten. Over herfstkleuren en het terugtrekken van het bladgroen is al diverse malen in Bomennieuws geschreven. De korte samenvatting is dat bomen hun kostbare bladgroen - essentieel voor het produceren van suikers in de groene delen - zo min mogelijk met hun bladeren laten afvallen. Als de daglengte afneemt beginnen loofbomen het bladgroen af te breken. De bruikbare stoffen worden teruggehaald uit het blad. Daarna ziet het blad er geel, rood of bruin uit. Deze kleuren waren al aanwezig, maar werden gemaskeerd door het groen.

De boom legt nu een kurklaagje aan tussen tak en blad. Daardoor stopt geleidelijk de af- en aanvoer van water en stofwisselingsproducten. Wat in het blad achterblijft kan nog voor verdere verkleuring zorgen door oxidatie. Uiteindelijk laat het blad, geholpen door de wind, los op het kurklaagje. De boom blijft met een keurig afgesloten litteken achter, het blad zal op de grond voor isolatie zorgen en voedsel bieden aan allerlei bomendieren, schimmels en andere micro-organismen.

Hoe bomen het doen

Bomen beginnen dus heel tijdig met het aanleggen van reserves en het verzekeren van nageslacht. Ze 'peilen' daarbij voortdurend de omstandigheden, door de verschillende mechanismen die op daglengte of temperatuur reageren. Ook noodsituaties kunnen tot op zekere hoogte opgevangen worden. Maar bomen kunnen niet snel reageren op kansen en bedreigingen. Ze zijn daarin kwetsbaar. Maar ze zijn met hun beproefde structuur en vaste patronen misschien des te meer een baken voor mensen. Mensen die in hun samenleven steeds meer op water en los zand gaan lijken. Fris en vlug, en zeker niet inhoudsloos. Maar lastig om op te bouwen. Bomen staan er gewoon, ze passen zich traag en degelijk aan als het nodig is, en ze zijn stabiel. Mijn antwoord op de vraag: "Bomen, hoe doen ze het?" is dan ook: "Bomen nemen de tijd."

Het Knotbomenboek

voor Nederland en Vlaanderen
Paul Minkjan, Maurice Kruk
KNNV Uitgeverij
160 blz.
ISBN 978 90 5011 333 5
€ 34,95

Houtwinning zonder bomen te doden, het knotten, is een wereldwijd gebruik. *Het Knotbomenboek* gaat in op de situatie in Nederland en Vlaanderen. Knotbomen worden zeer gewaardeerd om hun natuurwaarde en als sieraad in het landschap. Het is zowel een fantastisch cultuurhistorisch kijkboek geworden met prachtige landschapssituaties, als een instructieboek voor degenen die zelf een of meer exemplaren willen aanplanten en onderhouden. In zes hoofdstukken komen achtereenvolgens 'definitie en soorten', 'traditionele functies', 'in schilderkunst', 'waarde', 'geografische spreiding' en 'aanplant en beheer' aan de orde. Helaas ontbreekt een register, een absoluut gemis in een dergelijk standaardwerk. Waardevol is een behoorlijk uitgebreide begrippenlijst.

Knotbomen zijn al snel zoveel meer dan alleen bomen. Ze verkeren al spoedig in een stadium met de nodige holten en gaten. Daardoor dragen ze snel bij aan een gevarieerde flora en fauna op en in de boom. Eenden maken graag gebruik van de hoge beschutting van de knot en ook een steenuil kiest vaak voor een nestholte in een knotboom. Er bestaat zelfs een in ons land zeer zeldzaam knotwilgslakje. Uiteraard ontbreekt niet waar het uiteindelijk bij knotbomen om gaat: houtwinning en houtgebruik. Allerlei vlechtwerk, hekken, klompen, constructies voor huizen en ook de pijnstillende werking van salicyl (de oorsprong van het aspirientje) in de schors komen aan bod.

Een beetje bekaaid komt de griendcultuur er van af. Op zich is dat jammer omdat dit eeuwenlang een agrarische bedrijfstak is geweest. Minkjan en Kruk zullen er vast een reden voor hebben gehad. Een voor de hand liggende is dat in grienden nauwelijks sprake is van bomen en dat je dit onder de hakhoutcultuur kunt scharen. Met dat onderwerp kun je op zich al een boek vullen.

Kijken naar bomen in de Zaanstreek

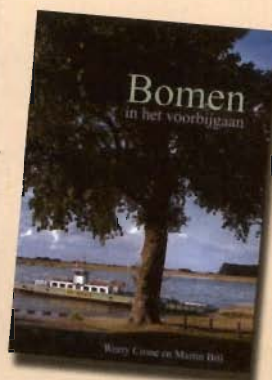

Ank Veenis, Fred Roovers, Loek Vlaanderen
Uitg.: Kontakt Milieubeheer
Zaanstreek
130 blz.
ISBN: 978 90 6028 040 9
€ 17,-

Boeken over bomen in gemeenten of regio's hebben al lang het niveau overstegen van het gekopieerde dubbelzijdige A4-tje en tot A5 gevouwen boekje met een nietje in de rug. Ze worden steeds fraaier. Niet alleen in druk, maar ook wat inhoud en uitvoering betreft. *Kijken naar bomen*

in de Zaanstreek is er zo eentje: een lekkere uitgave, afwisselend, leuk geschreven en met mooie illustraties. Het boek ontstond na een inventarisatie van waardevolle bomen in de Zaanstreek. Gegrepen door het aanbod aan fraaie bomen en de uitgesproken betrokkenheid van bewoners bij hun groen, besloten de auteurs deze publicatie te realiseren. Uit eigen ervaring weet ik dat bomenboeken scoren als men er iets van bekende gading in terugvindt. Dat is vast prima gelukt. De Zaanstreek omvat de gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan: een conglomeraat van dertien steden en dorpen. Het merendeel blijkt wel een of meer vermeldenswaardige bomen te bevatten. Dat wordt ook tot uitdrukking gebracht in acht routebeschrijvingen door voornamelijk de bebouwde kom. Gekozen is voor een duidelijke oplossing met kaartjes en genummerde locaties met een korte toelichting.

Minpuntje in het boekje is het toch wat gebrekkige register, waardoor je niet kunt zoeken op plaatsnaam. De opsomming van de boomsoorten maakt deel uit van de algemene hoofdstukken. Helaas is er geen eenduidigheid waardoor de alfabetische volgorde een rommeltje is geworden.

Bomen in het voorbijgaan

Martin Bril † – verhalen,
Werry Crone – fotografie
Uitg.: Hannaboek
160 blz. 25 x 30 cm
ISBN 978 90 7691 539 5
€ 27,50

In het voorbijgaan, op weg naar de meest uiteenlopende plaatsen waarop Martin Bril vrijwel dagelijks in De Volkskrant zijn column baseerde, kwam hij, hoe kan het anders, bomen tegen. Hij ging er soms ook bewust naar toe. Geïnspireerd door eerdere samenwerking met fotograaf Werry Crone, schreef Bril verhalen over bomen die hem opvielen. Crone maakte het beeld.

Alles leek in kannen en kruiken om er een mooi koffietafelboek van te maken, maar het overlijden van Bril in april 2009 voorkwam dit. Het materiaal was te mooi en te bijzonder om het in een la te laten verdwijnen en daarom heeft Crone zich ervoor ingespannen dat het boek toch werd uitgeven. Het resultaat mag er zijn. *Bomen in het voorbijgaan* is een prachtige bundeling van foto's voorzien van anekdotes, verhalen of beschrijvingen. Niet alleen heel bekende, monumentale bomen komen aan bod, maar ook bomen die zo maar ergens staan als solitair of in een laan. Het is een prachtige mix die tot de verwondering oproept. Voor liefhebbers van Martin Bril een aanrader, uiteraard ook voor iedereen die van bomen houdt, of van mooie boomfoto's. Als je alle drie in jezelf verenigd hebt, dan helemaal!

Frank Moens

Beleid

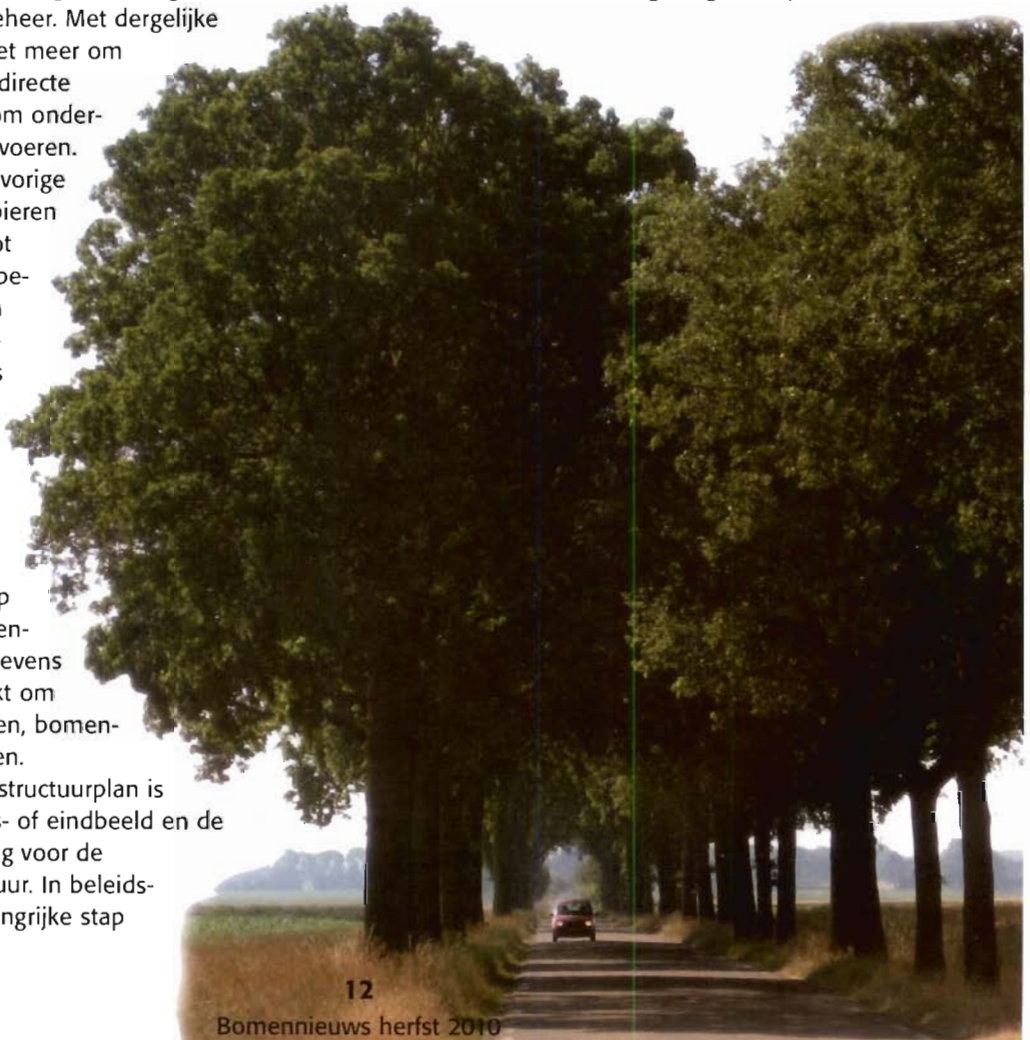
Erik Platje

De ballon op het stokje als schematische weergave van een boom spookt nog door mijn hoofd. Zo'n simplistische beeld past natuurlijk niet bij iemand die zich, zoals ik, beroepsmatig met bomen bezighoudt. Hoe stevig is het beeld nog ingeprent? Eerst haak ik in op een publicatie van de Bomenstichting, Kwaliteit gemeentelijk bomenbeleid 2005 – 2009, waarvan een samenvatting is verschenen in Bomennieuws van afgelopen zomer. Tegelijkertijd leveren twee opmerkelijke berichten uit de media stof tot nadenken op.

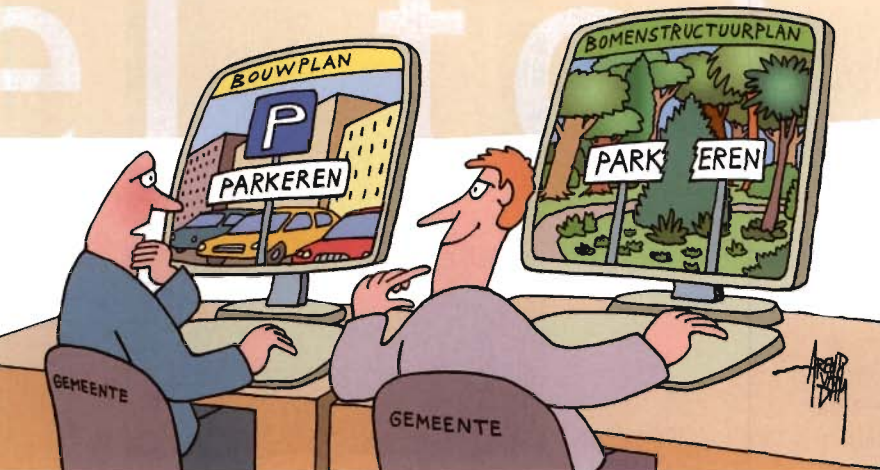
Enquête Bomenbeleid

Uit de resultaten van de enquête 'Bomenbeleid' komt duidelijk naar voren dat veel gemeenten fors hebben geïnvesteerd in hun bomenbeleid. De laatste paar decennia heeft schaalvergroting vat gekregen op het boombeheer. Een 'Hoofd Plantsoenen' heeft tegenwoordig zomaar 50.000 bomen onder zijn beheer. Met dergelijke aantallen bomen lukt het niet meer om de boomverzorger met een directe instructie op pad te sturen om onderhoudsmaatregelen uit gaan voeren. In de jaren negentig van de vorige eeuw werd de klassieke papieren bomenlegger omgevormd tot een geautomatiseerd boombeheersysteem. Van de bomen werden voornamelijk onderhoudsgerelateerde gegevens opgenomen. Met de gegevens van de bomen in gebundelde vorm beschikbaar, konden er boombeheerplannen worden opgesteld. Het toekennen van prioriteiten baseerde men op gevaarzetting en verkeersintensiteit. Al snel werden de gegevens van de inventarisatie gebruikt om naast de boombeheerplannen, bomenstructuurplannen op te stellen. De essentie van een bomenstructuurplan is het vastleggen van het wens- of eindbeeld en de relevantie van een beplanting voor de (gemeentelijke) groenstructuur. In beleidsmatig opzicht is dit een belangrijke stap

geweest. Met de loop der jaren bleek dat er met een bomenstructuurplan op zich niet afdoende bescherming geboden kon worden aan boomstructuren die als belangrijk geclassificeerd staan. De grootste bedreiging voor de instandhouding komt voort uit het medegebruik van de ondergrondse groeiruimte. Een boom heeft onder het maaiveld ook ruimte nodig om te groeien en gezond te blijven. De laatste jaren zien we dat gemeenten in hun bomenbeleid inrichtingseisen voor de groeiplaats van bomen omschrijven. Daarmee krijgen we binnen de ruimtelijke ordening eindelijk een richtlijn voor de inpassing van groenstructuren. En, in mijn gedachtegang houdt dat in dat in het bomenbeleid de voorstelling van een boom als een ballon op een stokje eindelijk echt wordt losgelaten. Volgens de enquête staat tegenover die gunstige beleidsmatige ontwikkelingen dat gemeenten gemiddeld genomen slechter scoren op het gebied van personeel/organisatie en communicatie/voorlichting. Volgens mij is dat niet direct

foto's bij dit artikel zijn van Erik Platje

terug te voeren op het verdwijnen van vakkennis uit de organisatie. Het zou best eens het gevolg kunnen zijn van de groeiende verplichtingen die de gemeente zichzelf oplegt. Die verplichtingen komen nog niet voldoende tot uiting in de personele samenstelling. Wat dat betreft ligt er een parallel met de verscherping van de Flora- en Faunawet. Er gaat tijd overeen voordat er voldoende expertise en uren beschikbaar gemaakt worden.

Praktijk

Maar, ook anderszins blijkt dat er voor een consequent doorvoeren van bomenbeleid nog genoeg hobbels zijn te nemen. Zo meldt de gemeente Sint Oedenrode dat zij geen bomen terugplant op locaties waar niet voldoende groeiruimte beschikbaar is. Ook andere gemeenten, waaronder Wijdemeren (Boomzorg 3-3), geven aan weinig heil te zien in de aanplant of herplant van bomen op plaatsen waar deze niet de kans zullen krijgen om uit te groeien. Hier wordt het adagium van de Bomenstichting: 'een volwaardige boom op een volwaardige standplaats', letterlijk genomen. Om voldoende ondergrondse groeiruimte voor de wortels van de bomen te behouden of realiseren moet in een stedelijke omgeving al snel worden gedacht aan speciale groeiplaatsconstructies. Dat kost ruimte en geld en daarom blijft het de vraag of belangrijke gemeentelijke groenstructuren uiteindelijk weer in oude luister kunnen worden hersteld.

Hier moet je het als boom maar mee doen.

De steeds hogere druk op de openbare ruimte maakt het er bepaald niet eenvoudiger op om bomen een volwaardige groeiplaats te bieden. Niet alleen ons werk is daardoor gecompliceerder geworden. Er is, als het gaat om het overleefden van een landschapsbepalende bomenstructuur, voor overheden nog meer dan vroeger een doorslaggevende rol weggelegd en zij zullen zich danig moeten inspannen om hun bomenbeleid en hun bomenstructuur overeind te houden. Er is zeker ruimte voor een lichtpuntje. Zodra we alle randvoorwaarden voor een goede groei van de bomen hebben weten te integreren in de ruimtelijke ordening mogen we bomen weer opnieuw weergeven als ballonnen op stokjes. Vanaf dat moment zijn ze namelijk prima in staat om zichzelf te redden.

Bomen hebben niet alleen lusten

Illustratief is de strekking van het bericht onder bovenstaande titel dat de gemeente Sint Oedenrode op de kabelkrant plaatste. De gemeente gaat een ander bomenbeleid voeren. In het verleden wilde de gemeente zoveel mogelijk bomen in de openbare ruimte plaatsen. De laatste jaren blijkt dit streven echter ook negatieve keerzijden te hebben. Door wortelgroei leveren bomen veel hinder op voor voetgangers en fietsers. De gemeente wil daarom in de toekomst alleen nog bomen planten op plaatsen waar de boom goed en vrij kan groeien. Op die plaats wordt dan ruimte voor wortels vrij gehouden. Ook het streven om van de gekapte bomen 120% te compenseren wil de gemeente loslaten omdat dit in de praktijk niet haalbaar is.

Bron: TV Meijerij (digitale dorpskrant)

De ondergrondse situatie is voor deze boom niet bepaald rooskleurig. Aan alle kanten zitten de wortels ingesloten in de verharding. Enkele wortels zoeken vlak onder de bestrating nog naar mogelijkheden voor vocht en voedsel. Hun aanwezigheid is zichtbaar aan de opgedrukte stenen.

Wortel groeien onder het fietspad door en vinden in de groenstrook wat van hun gading.

“Een straat zonder bomen vind ik niks”

De Bomenstichting bestaat veertig jaar, mede dankzij trouwe donateurs. In deze serie kunstenaar **Marte Röling, donateur van het eerste uur, aan het woord.**

“Ik woonde toen nog in het hartje van Amsterdam en keek uit op een rode beuk. Die was zo fantastisch. Ik dacht, als ze die maar niet kappen. Die boom moet ik steunen en ik moet de mensen steunen die bomen steunen. Dat vond ik een goed doel en daarom ben ik donateur geworden. Maar ik was van kleins af aan al dol op bomen. Ik vind ze fantastisch. Ze zijn sterk en er zit zoveel leven in. Maar eigenlijk is het de schoonheid. Een straat zonder bomen vind ik niks. Waar bomen zijn is adem en lucht.

Er wordt ook te gemakkelijk met bomen omgesprongen. Ik word heel ongelukkig als ik in de winter motorzagen hoor. Dan denk ik, daar gaat weer een romantisch bosje tegen de vlakte.” Dan vervolgt ze bijna verontschuldigend: “Ik heb ook wel eens een boom om laten zagen, terwijl ik dacht dat ik dat nooit zou doen. Die stond tegen een kastanjeboom gepropt. Toen die boom er tussenuit was, werd de kastanje symmetrisch en is hij wel drie meter gegroeid.” Marte Röling woont op een boerderij in Uithuizen, verscho- len tussen een brede bomensingel. Een groene besloten oase tussen de akkers.

“Bijna alle boerderijen hier hebben mooie monumentale

Marte Röling

foto: Roelie de Weerd

bomen en de rode beuk was een statussymbool. Ze hebben me verteld, maar ik weet niet of dat waar is, dat je zoveel hectare grond moest hebben om een rode beuk te planten. Toen we hier zouden gaan wonen zei ik: ik wil hier wel wonen, maar dan moet er wel een rode beuk staan. En zo waar, er staat een juweel van een rode beuk in de voortuin”, lacht ze.

“Ik ben in gedachten ook altijd aan het bomen planten. Als kind was mijn favoriete held de sprookjesfiguur Johnny Appleaseed. Ik woonde toen in Canada. Die Johnny Appleaseed zaaide met ruime hand door heel Canada appelpitten. Prachtig.”

Als kunstenaar heeft ze een keer een fantasieboom gemaakt. Die staat op de kade in Vlissingen. “Die kade is

Bouwstenen Gemeentelijk Groenbeleid

Congres - 2 december 2010

Onder bovenstaande titel organiseert de Bomenstichting op donderdag 2 december haar lustrumcongres.

Eerder dit jaar kon het geplande congres (Groenblijvend Beleid) helaas niet doorgaan. Nu wordt het nogmaals georganiseerd, wederom in Velp en wederom in samenwerking met Hogeschool Van Hall Larenstein.

Programma

Het programma kent een aantal accentverschuivingen ten opzichte van de vorige keer, maar is in hoofdlijnen ongewijzigd. De onderwerpen betreffen drie actuele thema's uit het werk van de Bomenstichting:

Het **Gemeentelijk Bomenbeleid** zal uiteengezet worden door de wethouder groen van de gemeente Utrecht, Mirjam de Rijk (velen zullen haar nog kennen als directeur van Natuur en Milieu). Daarna zal Henk Kuijpers van de gemeente Apeldoorn de slag maken van beleid naar praktijk.

Voor het tweede thema, **Bouwen met Bomen**, hebben twee sprekers hun medewerking toegezegd: Elco Brinkman, voorzitter van Bouwend Nederland, en Kees Jan de Vet van de directieraad van de VNG.

Het derde thema, **Burgerinitiatieven**, zal worden behandeld door Frank van Busse, directeur van de Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij en Ria Zijlstra, wethouder milieu in de gemeente Uithoorn.

Het congres vormt tevens de afsluiting van ons Jaar van de Monumentale Boom, uitgeroepen ter gelegenheid van ons 40-jarig bestaan.

Het geheel wordt omlijst met posterpresentaties van de Bomenstichting en de Hogeschool Van Hall Larenstein.

Doelgroep en aanmelden

Het congres richt zich op overheden en andere groene beleidsmakers. Ook anderen, zoals onze donateurs en contactpersonen, zijn van harte welkom.

Voor meer informatie en aanmelding kunt u terecht op onze website
www.bomenstichting.nl

fantastisch, maar ik miste er iets en toen dacht ik: bomen. Bomen kunnen natuurlijk ook niet in een dijklichaam. Toen heb ik daar een kunstboom neer gezet. Maar dat beeld is een fantasieboom geworden, omdat een boom daar niet mag groeien.

Ik ben ook wel eens gevraagd om ergens een beeld te maken. Toen heb ik geadviseerd om zes rode beuken te planten met een paar bankjes. Het was daar zo kaal en ik vond dat daar eerst bomen moesten komen. Niet dat ik bomen vlak bij beelden van mij leuk vind, want het wordt meteen zo'n kledderzooi, maar ik vond dat die plek toen niet om een beeld vroeg, maar om bomen."

Op het terrein bewonderen we een aantal kastanjabomen, een notenboom, die ze zelf gezaaid heeft, en metershoge vlieren die volop in bloei staan. Maar de meerstammige rode beuk in de voortuin is de topper. Een monument. Of ik haar atelier nog wil zien, vraagt ze. Beschroomd stap ik naar binnen. Van alle kanten zijn de ogen van haar geliefde Henk Jurriaans, die in 2005 is overleden, op ons gericht. De expositie in Zwolle waar de 55 portretten tentoongesteld waren is voorbij.

"Ik ben blij dat ik hem hier weer om mij heen heb", zegt Marte Röling eenvoudig.

Roelie de Weerd

Vervolg op succesvolle workshop

'Omgevingsrecht voor bomen'

Met enige regelmaat organiseert de Bomenstichting workshops voor boomadviseurs, beleidsmedewerkers en juridische medewerkers van gemeenten. De invoering van de omgevingsvergunning op 1 oktober aanstaande (zie ook blz. 4) was aanleiding voor een workshop in juni. Gemeenten krijgen te maken met veranderende bevoegdheden, nieuwe procedures en een (verplichte) aanpassing van de bomenverordening. Tijdens de zeer goed bezochte workshop is toegelicht hoe de plaatselijke verordening op een zorgvuldige wijze bijgesteld kan worden. Daarnaast is ingegaan op de consequenties voor het bomenbeleid en de snellere afhandeling van kapaanvragen.

Tweede serie in het najaar

De deelnemers spraken hun waardering uit over de opzet en inhoud. Niet alle vragen zijn echter beantwoord of aan bod gekomen. Dit was voor de Bomenstichting aanleiding om komend najaar een nieuwe serie van twee workshops te organiseren. Deze zullen dieper ingaan op verschillende aspecten van het omgevingsrecht en het gemeentelijk bomenbeleid.

Workshop	'Recht doen aan Bomen'
Wanneer?	Dinsdag 16 november
	Donderdag 25 november
Waar?	Utrecht

Indrukwekkend

Moeilijk was het niet de kastanje van de 100 paarden te vinden. Veel bordjes geven de rijrichting aan, tot je op de parkeerplaats met ijsboer en aardbeienverkoper bent. Al die takken en bladeren blijken een gemeenschappelijke hoofdwortel te hebben. De kastanje heeft een omtrek van 68 meter en is tussen de 2000 en 4000 jaar oud. In 1308, dat is dus 700 jaar geleden, was de kastanje al groot genoeg om de koningin van Aragon, op weg naar de Etna, met haar 100 paarden een schuilplek te bieden. 't Is, niet zoals je zou het verwachten, een paardenkastanje maar een tamme.

De afmetingen van de boom zijn net als het verhaal met de paarden niet meer te controleren. De koningin en haar paarden zijn er niet meer en rond de boom staat een ondoordringbaar hek met vermelding dat er overheen klimmen met 1000 euro wordt bestraft. Van even die 68 meter nameten kan dus niets komen.

Ongelooflijk zo'n oude en zo'n grote boom en dat niemand op het idee kwam een kapvergunning te verlenen of een boomveiligheidscontrole te plegen. In plaats daarvan een hekwerk om de boom te beschermen tegen publiek en boomverzorgers. Het dorp is trots, de ijscoman verdient er aan en het verhaal doet de rest.

Indrukwekkend en als u toch naar de Etna gaat, volg dan borden San Alfio en Castagno dei Cento Cavalli.

Na een wandelkaart bij het Siciliaanse bosbeheer, een zoektocht naar de juiste zijweg en een fantastische wandeling kwamen eindelijk de bordjes naar de *Abies nebrodensis*. Deze bomen wilden we zien omdat ze bijna zijn uitgestorven. Er zijn nog maar ruim twintig exemplaren. De dichterbijbordjes geven zelfs het nummer van de betreffende boom.

En dan komen ze. Enkele, wat triestige, verspreid staande exemplaren worden omgeven door een eenvoudig prikkeldraderig hek.

Nou onder deze sparren past nog geen koningin zonder paarden. Meer bijzonder omdat het de laatste zijn, dan indrukwekkend. Dat was wel de wandeling ernaartoe.

Nog veel meer geweldige bomen ontmoet, zoals de achthonderdjarige *Quercus ilex*. Vind ze in Parco delle Madonie.

In het groenstructuurplan is het behouden van grote bomen vastgelegd, het verkeersplan geeft aan dat geen parkeerplaats mag verdwijnen, de nieuwe wethouder vindt het groenstructuurplan secundair, in het nieuwe ontwerp zijn de grote bomen verdwenen.

We zijn weer thuis.

Gelukkig verbetert het gemeentelijk boombeleid volgens onderzoek van de Bomenstichting, nu de uitvoering van dat beleid nog even.

Douwe van der Heij

Contactpersonen: de ogen en de oren van de

Ruud Steggerda, projectmedewerker en coördinator contactpersonen

De afgelopen jaren heeft u op deze plek een serie interviews kunnen lezen met contactpersonen van de Bomenstichting. Voor onze organisatie zijn vrijwilligers van groot belang; zij vormen de 'ogen en oren' van de Bomenstichting waar het gaat om lokaal boombeleid of boombeheer. Van hen wordt verwacht dat zij de doelstellingen van de Bomenstichting op zelfstandige wijze in praktijk brengen. Om deze mensen daarin verder te bekwamen gaat de Bomenstichting de komende jaren cursussen aanbieden.

Vanaf de oprichting in 1970 zijn er bij de Bomenstichting altijd vrijwilligers betrokken geweest, die actief meewerkten om het respect en de zorg voor bomen te bevorderen. In 2005 werd dit concreet zichtbaar gemaakt met het project 'Mensen voor Bomen'. Susan Boonman en vanaf 2008 haar opvolger Johan Loermans hebben tot begin 2010 hard gewerkt om de groep contactpersonen te vergroten door diverse acties, contactdagen en nieuwsbrieven.

Tweehonderdvijftig liefhebbers actief

Op dit moment steunen zo'n tweehonderdvijftig boomliefhebbers actief het werk van de Bomenstichting. Deze maken zich sterk voor een goed boombeleid en boombeheer in hun plaats of regio. Zij opereren zelfstandig in naam van de Bomenstichting of vanuit een andere natuur- of milieuorganisatie en zijn daarom te onderscheiden in twee groepen. Enerzijds de 'eigen contactpersonen' (186 personen, medio 2010) die soms letterlijk onder de vlag van de Bomenstichting lokaal activiteiten ontplooiën. Anderzijds de 'boombeschermers' (63 personen) die namens een lokale organisatie, zoals het IVN, de KNNV, een lokale milieubelangen groep enzovoorts, ook aandacht aan bomen schenken. Beide groepen werken geheel belangeloos aan het tot stand brengen van een duurzaam boomrijke leefomgeving.

Activiteiten en aanpak variëren

Geen mens is hetzelfde, daarom variëren ook de werkzaamheden per contactpersoon. Zo geven sommigen voorlichting door het organiseren van bomenwandelingen of rondleidingen, anderen gaan een praktische samenwerking aan met de gemeentelijk groenbeheerder of denken aan de beleidstafel mee over bomenplannen. Bezwaar maken tegen kap, wantoestanden rond bomen aan de kaak stellen en deze wereldkundig maken behoort ook nog altijd tot de activiteiten. In eerdere decennia lag juist daarop vaak de nadruk, soms bestond de inspanning uitsluitend uit het indienen van bezwaren. Anno 2010 wordt vanuit de nieuwe visie van de Bomenstichting duidelijk een genuanceerdere aanpak voorgestaan; luisteren, actief meedenken en positief in gesprek gaan – en blijven! – wegen nu zwaarder dan constant de strijd aangaan en de stellingen betrekken. Helaas blijft het soms onontkoombaar om stevig 'de tegenaanval' in te zetten tegen kapplannen. In een dergelijk geval en zeker als het gaat om geregistreerde bomen in het Landelijk Register Monumentale Bomen blijft de Bomenstichting als vanouds ondersteunen. Er wordt echter van de contactpersonen verwacht dat zij dit als laatste redmiddel inzetten. Deze nieuwe aanpak doet een beroep op nogal wat vaardigheden van een vrijwilliger. Omdat niet iedereen dezelfde competenties bezit gaat de Bomenstichting daar nu ondersteuning aan bieden.

Verhogen kennisniveau door cursussen

De Bomenstichting verwacht van haar contactpersonen dat zij handelen volgens het principe: waakhond - kennis - promotie, oftewel: problemen signaleren, op basis van kennis een oplossing aanreiken en dit communiceren. Nog anders samengevat: proactief, coöperatief, doelgericht en communicatief vaardig. Moderne begrippen, maar in de sterk beeld- en mediagerichte samenleving van het Nederland in 2010 onontkoombaar. Hoewel de contactpersonen zeer betrokken zijn en over vele vaardigheden beschikken streven we ernaar om het kennisniveau op onderdelen te vergroten. Daar hebben beide partijen iets aan. Ook wil de Bomenstichting de aanwezige niveauverschillen verkleinen binnen de groep contactpersonen, die qua samenstelling variëren van

Bomenstichting

boomspecialist tot leek-met-een-hart-voor-bomen. Daarom gaan we komend jaar voor de contactpersonen cursussen op maat aanbieden. Op drie locaties in Nederland worden 'bomenkennis', 'bomen in de wet & inzicht in lokaal bestuur' alsmede 'integratie bouwen en bomen' aangeboden. Met een variatie op een oude omroeples:

De Bomenstichting komt naar je toe deze winter!

Wie 'eigen contactpersoon' is kan gratis deelnemen, van 'boombeschermers' wordt een eigen bijdrage verwacht, omdat immers ook de achterliggende organisatie van de aangeboden kennis zal kunnen profiteren.

luisteren, actief meedenken en positief in gesprek gaan

Verwondering blijven stimuleren

Al het bovenstaande kan te denken geven: gaat de Bomenstichting nu alleen maar aandacht besteden aan boombiologie, wetenschap, bestuurszaken? Kan er ook nog gewoon van een boom worden genoten? Gelukkig kunnen we u gerust stellen. Een van de belangrijke pijlers voor de komende jaren is het vergroten van het draagvlak voor bomen in Nederland door aan te tonen dat oude én jonge bomen mooi, nuttig en onmisbaar zijn voor een gezonde leefomgeving in stad, dorp en op het platteland. De Bomenstichting wil bevorderen dat alle Nederlanders beseffen dat het niet gaat om cultuur/maatschappij versus bomen (vaak ruimer omschreven als 'natuur') maar om maatschappij/cultuur waarvan bomen een onlosmakelijk deel zijn. Het zijn juist de contactpersonen die dit lokaal de komende jaren namens de Bomenstichting luid en duidelijk mogen verwoorden. Wij geven hen daarvoor de komende tijd de bagage mee!

Contactpersoon worden?

Wilt u ook in uw eigen omgeving actief worden als contactpersoon voor de Bomenstichting? Neem dan contact op met Ruud Steggerda, coördinator contactpersonen.

U kunt hem bereiken via 030 – 230 3510 (maandag t/m donderdag van 09.00 tot 12.30) of stuur een e-mail naar rsteggerda@bomenstichting.nl.

U ontvangt dan vrijblijvend meer informatie over de inhoud van het contactpersoonschap.

Voor meer informatie kunt u ook onze website raadplegen:
www.bomenstichting.nl > lokale activiteiten >
landelijk netwerk

foto: Ruud Steggerda

Gespecialiseerd in bomen & burendrecht

Dorpsstraat 17
7251 BA Vorden
Postbus 68
7250 AB Vorden

Telefoon : 0575 – 55 65 67
Telefax : 0575 – 55 64 09
Mobiel : 0651 – 47 05 91
E-mail : eacs@sandbergvillant.nl

Arbori-Arnhem Boomverzorging & Advisering
Vredesteinestraat 4
6665 LG Driel
tel : 026-47 22 718 GSM: 06 - 53 75 26 65
fax : 026-47 23 823
E-mail: arbori-arnhem@hetnet.nl
www.arbori-arnhem.nl

- boomverzorging
- beheerplanning
- inventarisatie
- onderzoek en advies
- taxaties

ITS

Poel Apeldoorn

ITS

Poel Gooi en Vecht

Home

Nieuws

Nieuwsbrief

Productinformatie

Webshop

Evenementen

Contact

Boomverzorgingsproducten
International Tree Service bv
www.poelbosbouw.nl

Telefoon 06 53491303 Fax (0294) 295737

ITS is al vanaf 1970 de leverancier van materialen voor bomen in het stedelijk gebied. Dit productpakket bevat onder andere anti-wortelfolie, beluchtingsmaterialen, meststoffen en boomonderzoeksapparatuur. Kom gerust eens langs om vrijblijvend geïnformeerd te worden over onze producten. Graag stellen we onze expertise en informatie ter beschikking bij het oplossen van vraagstukken rondom o.a. standplaatsinrichting, vakboeken, takverankering (beveiliging), plaagbestrijding, boomonderzoeksapparatuur en vitaliteitsverbetering van bomen.

**Projectbegeleiding
Onderzoek
Advies**

**Hoogendoorn
Boomadvies**

Prins Bernhardstraat 28 • 2825 BE • Berkenwoude
Tel: 0182 367871 • www.hoogendoornboomadvies.nl

→ Overheid → Bedrijven → Instellingen → Particulieren

Met
aandacht
seizoenen
voort

www.vanhelvoirtgroenprojecten.nl

- aanleg
- onderhoud
- boomverzorging
- grondwerken
- bestratingen
- daktuinen
- verplanten
- snoeien
- rooien
- standplaatsverbetering
- onderzoeken
- grondafwatering
- komwaaier
- BIM

VAN HELVOIRT
GROENPROJECTEN BV

Oostmaatsjebeaan AA - 5056 RD JirkeJ Ensche - Telefon (013) 540 82 00 - Fax (013) 540 82 01 - www.vanhelvoirtgroenprojecten.nl

Advies
Boombeleid
Boombeheer
Onderzoek & Advies
Boomveiligheidscontrole
Begeleiding Groenprojecten
Bomen Effect Analyse
Directievoering/toezicht houden
Taxatie

BOOMTOTAALZORG

werkt al ruim 25 jaar als
gespecialiseerd
boomverzorgingsbedrijf
vanuit Midden-Nederland met
uitsluitend vakbekwame,
gemotiveerde mensen die passie
hebben voor hun vak!

Met gepaste nuchterheid én
idealisme staan wij borg voor
optimale kwaliteit.

Onze filosofie: "De boom als
natuurlijk organisme waarbij
natuurewetten gerespecteerd dienen
te worden!"

Door onze filosofie, specifieke kennis
en zeer ruime ervaring zijn wij
een ideale partner bij zowel
voorbereiding als realisatie als het
gaat om bomen en hun verzorging
binnen de openbare ruimte.

Uitvoering
Snoeien
Planten
Verplanten
Groeiplaatsverbetering
Vellen
Rooien

030 - 601 18 80 • info@boomtotaalzorg.nl • www.boomtotaalzorg.nl

VAN DROOM TOT WERKELIJKHEID

Copijn ontwerpt, maakt en beheert bijzondere groenprojecten sinds 1807. Onze creativiteit en werkwijze komen voort uit een lange traditie van vakmanschap, kennis en innovatie. Een intensieve samenwerking met de opdrachtgever vormt de basis van al onze plannen.

Het scheppen van een weldadige leefomgeving, die met de tijd meegroeit en mooier wordt, is onze drijfveer. Bomen en beplanting staan hierbij centraal. Het werk van Copijn omvat gedegen boomtechnisch onderzoek, boomaanplant, boomonderhoud, standplaatsverbetering en boomverplanting. De boomspecialisten van Copijn gebruiken hierbij recente wetenschappelijke inzichten en geavanceerde technieken.

COPIJN • GAGELDIJK 4F • 3566 ME UTRECHT • 030 - 26 44 333

WWW.COPIJN.NL

Open monumentendag 2010 in het teken van de 19e eeuw

Op zaterdag 11 en zondag 12 september wordt weer door het hele land de Open Monumentendag georganiseerd. Hoewel het op deze dag(en) vooral draait om de gebouwde monumenten hebben wij alsjarige Bomenstichting toch - met succes - een pleidooi gehouden bij de organisatie om ook de monumentale bomen op deze dagen aandacht te geven.

Het thema is dit jaar 'De smaak van de 19e eeuw' en dat sluit goed aan bij ons thema Monumentale bomen. Het overgrote deel van de bomen in ons Register stamt namelijk uit de 19e eeuw, en de smaak van de 19e eeuw vertaalde zich ook in het aanleggen van diverse fraaie parken en landgoedtuinen. Grote namen in de tuin- en

landschapsarchitectuur van Nederland stammen uit die periode: Zocher, Roodbaard, Springer.

Op zoveel mogelijk plaatsen proberen we dit bomenaspect van de 19e eeuw over het voetlicht te krijgen, met hulp van de inzet van onze onvolprezen contactpersonen. In Alkmaar, Utrecht, Nuenen, Lingewaard, Neede, Franekeradeel en Gendringen, was bij het ter perse gaan van dit nummer deelname verzekerd. In bijvoorbeeld Bellingwedde, Elst, Het Bildt en Voorburg zocht men nog naar een geschikte vorm. Volg het programma van de Open Monumenten-dag in uw lokale media om na te gaan of de 19e eeuwse bomen in het zonnetje worden gezet.

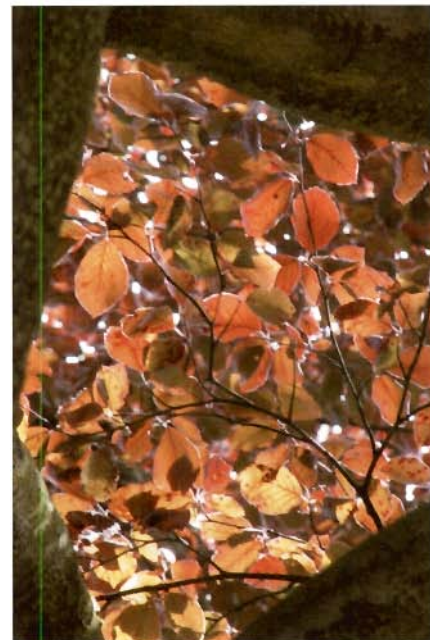

foto: Jeanette Roos

Storm treft grote aantallen bomen

Half juli werden vooral streken in het oosten van land getroffen door zware onweersbuien die gepaard gingen met enorme windstoten. Vooral het noodweer van woensdag 14 juli heeft veel bomen het leven gekost in oostelijk Brabant, Achterhoek en Twente.

Een snelle mailronde langs contactpersonen leverde op dat er plaatselijk enorm veel schade is, maar voor zover het zich laat aanzien de monumentale bomen het redelijk ongeschonden hebben doorstaan.

Deurne (foto's rechts) is een van de zwaarst getroffen gebieden. De schattingen lopen uiteen, maar men verwacht dat meer dan 2500 bomen het direct tijdens de storm hebben begeven, of dusdanige beschadigingen vertonen dat ze waarschijnlijk niet meer te handhaven zijn.

Veel schade is ontstaan doordat bomen slecht geworteld zijn. Een herkenbaar beeld: ook bij de storm van 18 januari 2008 was dit het geval. De situatie was nu ernstiger omdat de bomen vol in blad stonden waardoor ze meer wind vingen en regen op het blad belastte de takken nog eens extra.

Nadere inspectie leert dat bomen in het verleden ondergronds beschadigd

zijn en daardoor een slecht wortelpakket hebben, of er is eenvoudigweg geen ruimte is voor wortelgroei in alle richtingen. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat ze omvallen.

met dank aan Joep van Bergeijk

Wedstrijd Boomkroon in eindfase

De ideeënwedstrijd 'de Boomkroon', die op 18 maart door de Bomenstichting en Vara's vroege Vogels werd gelanceerd, heeft meer dan honderd reacties opgeleverd. De inzendingstermijn is op 21 juni verstreken. Er waren opvallend veel inzendingen die te maken hebben met een direct en laagdrempelig gebruik van bomen in de stad door omwonenden. Ook ideeën die meer richting landschapsinrichting gaan, ontbraken niet. Wij zijn blij met al deze positieve en frisse input. De driekoppige jury heeft begin juli twaalf voorbeelden genomineerd waarop tot half september door het publiek gestemd kan worden op de speciaal daarvoor bestemde website. In het komende winternummer gaan we nader in op de resultaten. Een voorproefje kunt u vinden op www.boomkroon.nl

Donateurswerving levert Bomenreis op

In het afgelopen winternummer van Bomennieuws vroegen we lezers minimaal drie nieuwe donateurs aan te melden. Onder degenen die daarvoor zorgden werd deelname verloot voor

twee personen aan de bomenreis naar Frankrijk van 1 t/m 4 oktober. De gelukkige winnaar is geworden: Otto Koedijk uit Brummen.

Dag van het Park in regenachtig Jekerdal

Voor de zesde keer alweer organiseerde de ANWB de 'Dag van het Park', dit jaar op 30 mei.

Zo'n vijftig gemeenten hebben meegedaan. De landelijke manifestatie vond plaats in Maastricht, in en rond de natuurtuin Jekerdal in het Jekerdalpark. De ANWB had in overleg met de Bomenstichting, in het kader van ons jubileum, het thema 'Bomen' meegegeven aan deze editie. Op twaalf plaatsen in het land gaven onze contactpersonen mee invulling aan de Dag, door een stand in te richten en/of het houden van excursies. Onze dank en die van de ANWB daarvoor!

In het kader van de Groene Loper boven de ondertunneling van de A2 in Maastricht worden op termijn 2000 bomen geplant door het consortium Avenue2. Dit consortium was bereid een 'Groene Loper lindeboom' te sponsoren. Deze linde werd door de jeugdnatuurclub de Buitenbikkels in het Jekerdal geplant tijdens afgelopen Boomfeestdag op 17 maart. Tijdens de Dag van het Park werd deze linde onthuld door wethouder Nuss van Maastricht, mevrouw Odekerken, voorzitter van de bondsraad van de ANWB in Limburg en door onze direc-

foto: San van der Molen

teur, Frank Naber. De onthulling vond plaats in een stromende regen en begeleid door stevige windvlagen. In zijn toespraakje ging Frank Naber onder meer in op de zorg voor jonge bomen als monumenten van straks en op het gegeven dat zorg voor en betrokkenheid bij bomen begint met genieten, plezier in bomen hebben en het oproepen van verwondering en bewondering.

Ondanks de slechte weersomstandigheden werden alle locaties van deze editie van de Dag van het Park nog redelijk bezocht. Wat de Bomenstichting betreft was de samenwerking met de ANWB geslaagd en voor herhaling vatbaar.

Mailadres voor fotowedstrijd *Bomen in de vier seizoenen*

Een van de activiteiten in dit jubileumjaar is onze fotowedstrijd. In januari gelanceerd en met tekst en uitleg te vinden op www.bomenstichting.nl. Vanaf 1 september kun je de foto's insturen. We hebben hiervoor een speciaal mailadres geopend: fotowedstrijd@bomenstichting.nl

Laat zien hoe je bomen beleeft. Doe mee! Fotografeer je geliefde boom of bomen. Belangrijk is dat de seizoenen herkenbaar zijn en dat het over bomen gaat.

Meedoen kan tot begin 2011, daarna velt een deskundige jury haar oordeel over de inzendingen.

Voorwaarden zijn te vinden op de website van de Bomenstichting: www.bomenstichting.nl.

Tweejarig project *Welke boom heeft de X-factor?* afgerond

Op 8 juli, de enige echte verjaardag van de Bomenstichting (want opgericht 8 juli 1970) vond een bijzondere bijeenkomst plaats op een bijzondere plek in Utrecht. In de Zakkendragerssteeg bevindt zich het restaurant de Zakkendrager. In de tuin daarvan staat een enorme, monumentale rode beuk van bijna 200 jaar oud. Hij domineert de hele tuin en brengt menig bezoeker in vervoering. Het is een van die vele verstopte binnenplaatsen in het centrum van de stad.

Daar bij die beuk vond de presentatie plaats van het boekje 'Welke boom heeft de X-factor?' aan de auteur, onze voormalig medewerker Johan Loermans. Johan heeft dit project van lokale boomverkiezingen in 2008 en 2009 met aanstekelijk enthousiasme

uitgevoerd. In vijftien gemeenten zijn in die periode de verkiezingen gehouden. Het boekje geeft de ervaringen weer die zijn opgedaan tijdens de verkiezingen. U leest over bijzondere winnaars, bijzondere genomineerden en u proeft ook het enthousiasme van de direct betrokkenen: de voordragers van potentiële X-factor bomen, de stemmers en de bestuurders van de gemeenten.

Ook aan de co-financiers van dit project werd een exemplaar overhandigd: Plant Publicity Holland in de persoon van directeur Jan Habets en de Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij, vertegenwoordigd door Monique Melchers. In essentie geeft het boekje weer waar het allemaal mee begint als je het

werk van de Bomenstichting beziet: verwondering, bewondering, lokale betrokkenheid en vooral ... genieten! De lokale boomverkiezingen krijgen een vervolg. De gemeente Alkmaar heeft per 23 augustus een verkiezing uitgeschreven. Meer informatie hierover op www.boomverkiezing.nl

Bestellen

'Welke boom heeft de X-factor?' is voor € 10,- (excl. € 3,50 porto) verkrijgbaar bij de Bomenstichting. Zie de webwinkel op www.bomenstichting.nl

Samenwerking met Open Boek

Op 12 augustus ondertekenden directeur Frank Naber en directeur Sjon Heijenga van de Stichting Open Boek in de sfeervolle ambiance van het klooster Sion bij Deventer een samenwerkingsovereenkomst. Ruud Steggerda van de Bomenstichting en

Frank Naber (r) en Sjon Heijenga, directeur van Open Boek hebben zojuist de samenwerkingsovereenkomst getekend.

Foto: Ruud Steggerda

Willy Heijenga van Open Boek waren er getuige van. Open Boek staat voor kwalitatief hoogstaande fotografie en vormgeving, kortom esthetica. De samenwerkingsovereenkomst komt voort uit de hoge mate van gelijke uitgangspunten van beide stichtingen. Het treffendst wordt dit weergegeven door de ondertitel op de site van de nog jonge Stichting Open Boek (opgericht 1 februari 2008): samen schoonheid ontdekken.

Onder het motto van genieten en bewonderen willen beide stichtingen lokale activiteiten voor een breed publiek opzetten en bevorderen. Hieronder vallen bijvoorbeeld publicaties, zoals stedelijke groenboeken. Voor de Bomenstichting is het motto de motor voor veel van haar activiteiten. Beide stichtingen verwachten veel van de samenwerking.
www.stichtingopenboek.nl

Steun Bomenstichting via Youbedo.com

De Bomenstichting is sinds deze zomer aangesloten bij de webwinkel YouBeDo. Van uw aankoop bij YouBeDo wordt 10% gratis gedoneerd aan een goed doel naar keuze. Bent u dus van plan een boek te bestellen, kijk dan eens op YouBeDo.com en geef aan dat u de Bomenstichting wilt steunen. Kleine moeite, want de boeken kosten hetzelfde als bij alle andere boekenwinkels.

Een gulle gever

Er zijn van die blijde momenten dat zich een gulle gever bij de Bomenstichting meldt. Een blij moment omdat wij meer dan in het verleden voor het uitvoeren van ons werk afhankelijk zijn van donaties, giften en schenkingen. In het afgelopen kwartaal kwam er weer zo'n goede gever langs: SC Johnson Europlant BV uit Mijdrecht. De directie van dit bedrijf had besloten om eenmalig een substantieel bedrag aan de Bomenstichting te doneren om op die manier bij te kunnen dragen aan de zorg voor bomen in Nederland.

Bij SC Johnson Europlant staan natuur en milieu hoog op de prioriteitenlijst, in Nederland, maar ook bij het moederbedrijf in Amerika. Zo hebben zij een 3MW windmolen in gebruik genomen voor een belangrijk deel van de energiebehoefte van het bedrijf. Op hun terrein hebben zij drie ha bomen aangeplant en ze zijn voornemens elders nog één ha aan te planten. En met de gift aan de Bomenstichting hebben zij daarmee een nog groter bereik van de goede intenties op bomengebied!

Goedemorgen allemaal!

Een ongebruikelijke aanhef, nietwaar? Maar hij komt voort uit een andere uitroep: "Hebben we dan allemaal zitten slapen?" Wat is het geval: al jaren sleept de discussie in bestuurlijk Nederland zich voort rond het thema Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Het doel is deregulering of zo u wilt, vereenvoudiging van het vergunningstelsel bij bijvoorbeeld voorgenomen bouwprojecten. Een sympathiek doel: gooi alle benodigde vergunningen op één hoop en kom tot integrale besluitvorming. Op de haken en ogen die dit met zich mee heeft gebracht ga ik nu verder niet in. Nu het stof is neergedaald van alle discussies tot en met de debatten in de Tweede Kamer, zien we een hopelijk efficiënt en effectief werkend instrument tegemoet. Maar er is toch een maas zichtbaar. Als gevolg van de uitwerking en de ver-

werking van de opmerkingen van onze volksvertegenwoordiging constateren Stadswerk en Bomenstichting bijvoorbeeld het volgende: voortaan zijn niet alleen aan woningen, maar overall op het achtererf bijgebouwen en uitbreidingen (binnen bepaalde grenzen) vergunningvrij. De gemeente zal niet meer vooraf toetsen aan de regels van constructieiligheid, brandveiligheid, energiebesparing, welstandseisen en bestemmingsplan. En de boom die in de directe omgeving van zo'n plan de uitvoering in de weg staat, of die er gewoon staat terwijl er niet naar gekeken wordt...? U raadt het al: die is zijn leven niet zeker. Weg 'Bomen Effect Analyse' (BEA), weg zorgvuldige afwegingscriteria. En achteraf komt de wijsheid. Hadden we maar... Is dit nu zo'n risico? Wij kunnen ons goed voorstellen dat er gewoon niet genoeg naar greiplaatseisen van

bomen en effecten van ingrepen gekeken zal gaan worden. En wanneer je een forse ingreep in het wortelgestel van een boom doet reageert die meestal niet meteen. Maar je bouwt in ieder geval niet verder aan zijn monumentale toekomst.

Voor de dagelijkse praktijk zal de Bomenstichting nagaan of en in welke mate reparatie van deze onbedoelde bijwerking nog mogelijk is. Wellicht zijn er ook partners te vinden die dit zelfde vinden en hun schouders er mee onder willen zetten. Klaarwakker dus!

Frank Naber,
directeur

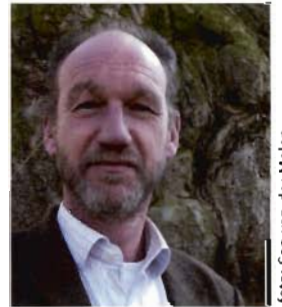

foto: San van der Molen

AGENDA

colofon

35e jaargang, nummer 3, herfst 2010
ISSN 0166-784 X
Verschijnt 4 x per jaar, oplage: 4500 stuks

Redactie: Douwe van der Heij,
Maartje Nelemans, Erik Platje, Roelie de Weerd

Eindredactie: Aart de Veer

Vaste medewerker: San van der Molen (kort nieuws)

Hoofredactie, vormgeving en advertenties:

Frank Moens (fmoens@bomenstichting.nl)

Basisvormgeving: Westbroek en Ter Haar

Redactieadres: Bomenstichting

Oudegracht 201 bis, 3511 NG Utrecht

Tel: (030) 230 35 10 (van 9.00-12.30 uur)

Fax: (030) 231 03 31

www.bomenstichting.nl

Postbank: 2108755

Druk: Onkenhout Groep, Almere

Papier: 9Lives FSC Mixed 70% (55% recycled)

Overname van artikelen en berichten na overleg met de redactie.

De Bomenstichting zet zich sinds 1970 in voor het behoud van bomen in de stad en op het platteland.

Donateurschap minimaal € 25,- p.j. per automatische incasso, of € 30,- p.j. met acceptgiro.

Beschermvrouwe:

Hare Majesteit de Koningin

11 en 12 september

Open Monumentendag

Thema dit jaar is 'De smaak van de 19e eeuw'. Niet alleen gebouwen zijn in dit weekend opengesteld, maar ook tuinen en parken die een relatie hebben met die periode. Zie ook blz. 20.

Voor meer informatie en opstellingen zie www.openmonumentendag.nl

12 oktober

16e Dierckxlezing

Monumentale bomen in vogelvlucht

De lezing wordt gehouden in Utrecht in ontmoetingscentrum 'De Driehoek' aan het Willemsplantsoen.

Het programma is als losse bijlage in dit nummer opgenomen. Het is ook te vinden op www.bomenstichting.nl, evenals de digitale wijze van aanmelden als toehoorder.

16 en 25 november

Workshop 'Recht doen aan Bomen'

Vervolg op de succesvolle workshops in het kader van de Wabo van afgelopen voorjaar. Zie blz. 15 voor meer informatie over inhoud en aanmelden.

10 november

Boom infodag

Derde editie met wederom vermaarde deskundigen uit binnen- en buitenland. Zie www.boominfodag.nl

2 december

Bouwstenen Gemeentelijk Groenbeleid

Jubileumcongres van de Bomenstichting in samenwerking met Hogeschool Van Hall Larenstein in Velp. Zie blz. 14 voor meer informatie en aanmelden.

Het hele jaar

Fotowedstrijd 'boom in 4 seizoenen'

Fotografeer je geliefde bomen, bomen op een bijzonder plek of bomen die plotseling indruk op jou maken. (zie ook blz. 21)

zie: www.bomenstichting.nl

MONUMENTALE BOOMTOPPER

Dit is een van de meest markante bomen uit het Landelijk Register van Monumentale Bomen. Kijk voor een overzicht van meer bomen op www.bomenstichting.nl

WETENSCHAPPELIJKE NAAM

Quercus robur

NEDERLANDSE NAAM

Zomereik

STANDPLAATS

Lansinkweg, noorderlijk van Fleringen

GEMEENTE

Tubbergen

PLANTJAAR

voor 1600?

OMTREK

730 centimeter

HOOGTE

16 meter

BIJZONDERHEDEN

Oudste zomereik van Nederland

Vluchtplaats voor gelovigen

Onbedoeld werd de Kroezeboom, de eik op de hoog gelegen Fleringer es nabij Tubbergen deelgenoot van de belangrijkste godsdienstkwesitie in het vorige millennium. In de 17e eeuw, in de tijd dat de reformatie stevig doorzette, kregen katholieken geen gelegenheid hun kerkdiensten te houden. Als uitvlucht hielden ze geheime bijeenkomsten. Een van die plaatsen waar dat met regelmaat gebeurde was bij de eik op de es, op flinke afstand van de dorpskernen in de omgeving. Ze vonden plaats in de open lucht, met een wagen als mobiele preekstoel en als plaats voor het altaar. Bekend is dat dit tot omstreeks 1730 voortduurde. Ook daarna bleef de boom een gewijde plaats voor de katholieken en er staat al meer dan een eeuw een kapelletje onder zijn kroon.

De Kroezeboom wordt omgeven door een ring van jonge eiken. Ze houden hem wat uit de wind en dienen als bliksemafleider. Op termijn zijn ze zijn opvolger. Kroezeboom is de benaming voor een boom die een grens of een kruispunt aangeeft. Vanuit de boom werden de akkers verdeeld. Ook beschouwde men de boom vaak als een heilige plek en vond er rechtspraak plaats.

Deze eik is stokoud. Er is veel discussie over de leeftijd. De laatste schattingen gaan ervan uit dat de boom er voor 1600 al moet hebben gestaan en daarmee is hij dus de oudste boom van het land: ouder dan de linde van Sambeek.

Tekst en foto's: Frank Moens

EEN BOOM IS BUITENGEWOON

Dinsdag 12 oktober 2010 - 16^e Dierckx-lezing:

MONUMENTALE BOMEN IN VOGELVLUCHT

De Bomenstichting heeft 2010, het jaar dat ze veertig jaar bestaat, uitgeroepen tot het jaar van de Monumentale boom. Het is daarom niet zo verwonderlijk dat deze 16e Dierckx-lezing in het teken staat van de oudst levende wezens in ons land.

In het kader van het jubileumjaar verscheen in april het boek *Bijzondere bomen in Nederland, 250 verhalen*. Het is gebaseerd op het Landelijk Register van Monumentale Bomen in Nederland. Drie van de zes auteurs van het boek: Han van Meegeren, Frank Moens en Jeroen Philippona presenteren u in deze lezing in vogelvlucht een blik op dé monumentale boom in ons land.

Frank Moens regisseerde *Bijzonder bomen in Nederland* en is als medewerker van de Bomenstichting al meer dan twee decennia betrokken bij de totstandkoming en het beheer van het register. De Bomenstichting staat aan de vooravond van een grote verandering wat dit register betreft. Frank Moens blikt terug en gaat in op de toekomst. Hij is ook benieuwd naar uw reactie.

Han van Meegeren en Jeroen Philippona zijn autoriteiten in het land als het gaat om monumentale bomen. Voor beiden zijn bomen vooral hobby. Bij Jeroen Philippona uit zich dat in talrijke bomenreizen, het onderhouden van een website over monumentale bomen en het vervullen van een vrijwilligersfunctie bij de Bomenstichting.

Han van Meegeren noemt zichzelf dendrofiel. Hij nam het initiatief voor het onderdeel 'bomen' op de website van Cultureel Brabant (Cubra) en ontwikkelde dit tot een toonaangevend geheel voor de provincie.

In deze lezing belicht Jeroen zijn specialisme: de zoektocht naar de kampioenen in het land. Han is vooral geïnteresseerd in de cultuurhistorie. U zult verbaasd zijn wat ons land aan bijzondere bomen herbergt.

Programma Dierckx-lezing - 12 oktober 2010

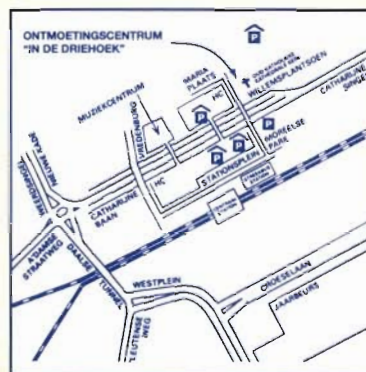
De lezing wordt gehouden in Ontmoetingscentrum De Driehoek, Willemsplantsoen 1c, op 10 minuten loopafstand van het Centraal Station in Utrecht, schuin tegenover Hoog Catharijne.

De Dierckx-lezing begint om 20.00 uur. De toegang is gratis.

Aanmelden

U dient zich voor 1 oktober bij de Bomenstichting aan te melden. Dat kan via onderstaande antwoordstrook, via de website www.bomenstichting.nl of per e-mail: info@bomenstichting.nl. Opgave van telefoonnummer of e-mailadres is daarbij van belang om u nader te kunnen informeren indien dat nodig is.

U krijgt na aanmelding geen bevestiging toegestuurd. Als u zich heeft opgegeven, moet u zich op de 12^e oktober bij binnenkomst in de zaal melden.

Ja, ik kom op 12 oktober 2010 naar de lezing in Utrecht - totaal perso(o)n(en)

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer/e-mailadres:

Handtekening:

Oudegracht 201 bis
3511 NG Utrecht
T. (9 - 12.30 uur) 030-2303510
F. 030-2310331
info@bomenstichting.nl
www.bomenstichting.nl

Deze aanmeldstrook voor 1 oktober retourneren aan: Bomenstichting, Oudegracht 201bis, 3511 NG Utrecht.

